УДК 378.637:378.14

І.І. Цыркун

ІНАВАЦЫЙНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ У ПЕДАГАГІЧНЫМ УНІВЕРСІТЭЦЕ ЯК ФАКТАР РАЗВІЦЦЯ СІСТЭМЫ ПЕДАГАГІЧНАЙ АДУКАЦЫІ

Па ініцыятыве рэктарата Беларускага дзяржаўнага педагагічнага універсітэта імя Максіма Танка калектывам універсітэта сумесна з Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь была распрацавана Канцэпцыя развіцця педагагічнай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь і Праграма рэалізацыі Канцэпцыі развіцця педагагічнай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь. Гэтыя дакументы падвергліся комплекснай экспертызе, былі ўхвалены Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь (пастанова № 527 ад 18 красавіка 2000 г.) і зацверджаны 25 кастрычніка 2000 г. Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь (пастанова № 47).

Прайшло два гады, і ўзнікла неабходнасць абмеркаваць ход выканання Праграмы рэалізацыі Канцэпцыі развіцця педагагічнай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь на пашыраным пасяджэнні савета універсітэта з удзелам прадстаўнікоў іншых ВНУ.

Актуальнасць абмяркоўваемай праблемы абумоўлена таксама новым Палажэннем аб ступенях вышэйшай адукацыі, зацверджаным Саветам Міністраў Рэспублікі Беларусь 14 кастрычніка 2002 г. (пастанова № 1419).

Распрацаваная Праграма прадугледжвала стварэнне навукова-арганізацыйных асноў і механізмаў далейшага развіцця педагагічнай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь у новых сацыяльна-эканамічных умовах і ўдасканаленне сістэмы падрыхтоўкі педагагічных кадраў вышэйшай кваліфікацыі. У Праграме вызначаны наступныя прыярытэтныя задачы развіцця педагагічнай адукацыі на перыяд да 2010 г.:

- удасканаленне зместу адукацыі і арганізацыі вучэбна-выхаваўчага працэсу;
- умацаванне сувязі педагагічнай адукацыі з фундаментальнай і прыкладной навукай;
- удасканаленне структуры падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі спецыялістаў;
- фарміраванне шматузроўневай сістэмы бесперапыннай педагагічнай адукацыі, аптымізацыя сістэмы ўстаноў педагапчнай адукацыі;
- удасканаленне сістэмы кіравання педагагічнай адукацыяй;
- фінансавае і матэрыяльна-тэхнічнае забеспячэнне праводзімых пераўтварэнняў;
- забеспячэнне сацыяльнай падтрымкі студэнтаў, павышэнне прэстыжу педагагічнай працы.

Сукупнасць сфарміраваных задач, а таксама вызначэнне сродкаў іх рашэння сталі асновай мадэлі праекта неабходнага будучага сістэмы.

Распрацаваны комплекс мерапрыемстваў практычных крокаў па рэалізацыі Праграмы праект мадэлі развіцця сістэмы і план (канкрэтны праект) развіцця сістэмы на ўзроўні педагагічнага універсітэта. Вылучаюцца некалькі ўзроўняў, на якіх здзяйснялася рэалізацыя Праграмы развіцця: Міністэрства; усе навучальныя ўстановы рэспублікі з педагагічнай накіраванасцю; педагагічны універсітэт у цэлым, факультэты і агульнауніверсітэцкія кафедры; правядзенне даследаванняў. Разгледзім больш дэтальна задачы, якія вырашаліся на ўзроўні універсітэта, факультэтаў і агульнауніверсітэцкіх кафедраў, даследаванняў у гэтай галіне.

На **ўзроўні педагагічнага універсітэта** дасягнуты ў цэлым істотныя колькасныя і якасны рэзультаты па выкананні Праграмы развіцця.

У 2002 г. на 15 факультэтах здзяйснялася падрыхтоўка па 52 спецыяльнасцях каля 17тыс. студэнтаў. Для параўнання: раней рыхтавалі толькі па 16—17 спецыялынасцях Рэал заваны ідэі рэктарата, якія прадстаўлены ў Канцэпцыі і Праграме развіцця педагагічнай адукацыі аб *падрыхтоўцы не проста настаўнікі прадметніка, а спецыялістаў па дзяцінстве,* ў далейшым і ва ўсёй *узроставай перыядызацыі.* Гэта прынцыпова другая якасць, *новы падыход,* што адрознівае наш універсітэт ад іншых вышэйшых навучальных устаноў, якія існуюць свеце, падкрэслівае яго *унікальнасць.*

Увасабленнем гэтага падыходу з'яўляецца. адкрыццё новых спецыялынасцяў і спецыялізацый: «Дзіцячая і юнацкая журналістыка», «Псіхалогія (псіхалогія сям'і,

РЕПОЗ

псіхалогія асобы, псіхалогія менеджменту і інш.)», «Сацыяльна работа», «Культуралогія», «Валеалогія». Гэта напрамкі падрыхтоўкі спецыялістаў, якіх наогул не было ў Рэспубліцы Беларусь. Пераўтварэнні ва універсітэце здзяйсняюцца на аснове навуковых даследаванняў, створаны і развіваюцца навуковыя школы.

Сёння педагагічны універсітэт — гэта *храм навукі.* Ва універсітэце працуе 980 прафесараў і дацэнтаў, адкрыта сем саветаў па абароне дысертацый (два доктарскіх і пяць кандыдацкіх) па 17 спецыялынасцях. У 2001 г. абаронены 45 дысертацый, апублікаваны 14 манаграфій, 21 падручнік для вышэйшай і сярэдняй школы, 214 вучэбных дапаможнікаў, 972 навуковыя артыкулы.

Сістэма шматузроўневай падрыхтоўкі ўзнікла ў БДПУ каля 10 гадоў назад. За гэты час падрыхтавана 500 бакалаўраў і 300 магістраў. Рэалізуюцца ідэі прафесійнай мабільнасці інавацыйнай адукацыі, арганізацыі самастойнай і даследчыцкай дзейнасці студэнтаў.

Педагапчны універсітэт займае вядучае месца сярод вышэйшых навучальных установ рэспублікі па арганізацыі студэнцкай навуковай працы. У мі-нулым годзе пададзена на конкурс па раздзеле «Педагогіка, тэорыя і методыка выкладання дысцыплін» 111 прац, што складае 54,7 % ад усіх прац па рэспубліцы. 3 іх 81,1 % былі адзначаны І, II і III катэгорыямі.

У адпаведнасці з патрабаваннем Праграмы развіцця ва універсітэце створаны пакет нарматыўных дакументаў, які ўключае агульна-адукацыйныя стандарты па ўсіх спецыяльнасцях, новыя базавыя і тыпавыя вучэбныя праграмы. У лічбах: распрацавана і зацверджана 46 адукацыйных стандартаў, 46 базавых вучэбных планаў, 169 тыпавых вучэбных праграм, 476 базавых вучэбных праграм.

У праект дзяржаўнага класіфікатара ўнесена 80 прапаноў, большасць якіх рэалізаваны. Распрацаваны стандарт магістэрскай падрыхтоўкі. Вызначана новая структура агульнапедагагічнай і псіхалагічнай падрыхтоўкі студэнтаў. Распрацавань адпаведныя тыпавыя і базавыя праграмы. Распрацаваны новыя прапановы аб педагагічных практыках, а таксама праграма камп'ютэрызацыі універсітэта.

Пры БДПУ створаны Інстытут павышэння кваліфікацыі, а таксама сістэма цэнтраў: па праблемах педагагічнай адукацыі; упраўленне каардынацыі дзейнасці навучальных устаноў; упраўленне падрыхтоўкі навукова-педагагічных кадраў вышэйшай кваліфікацыі; цэнтр развіцця Інфармацыйных тэхналогій.

Распрацавана праграма камп'ютэрызацыі бібліятэкі. Створаны Вучэбна-выдавецкі цэнтр БДПУ. Дэталёвы аналіз дасягненняў педагагічнага універсітэта адлюстраваны ў [1].

Пад кіраўніцтвам акадэміка Л. Н. Ціханава праводзілася даследаванне па праблеме рэалізацыі Праграмы развіцця педагагічнай адукацыі. У рамках гэтага даследавання вырашаны наступныя задачы:

- вызначаны канцэптуальныя асновы асобасна-развіццёвага навучання студэнтаў;
- упершыню распрацавана акмеяграма педагога-інаватара як праект-мадэль падрыхтоўкі [2];
- удакладнены абагульняльны тыпалагічны партрэт студэнтаў БДПУ.

Табліца 1

Размеркаванне студэнтаў па тыпах асобы

ISTJ 12,97	ISFJ 0,84	INFJ 0,21	INTJ 6,06
ISTP 2,51	ISFP 0,21	INFP 0,63	INTP 1,26
ESTP 0,84	ESFP 3,14	ENFP 6,49	ENTP 4,18
ESTJ 16,10	ESFJ 22,59	ENFJ 19,46	ENTJ 2,51

Аналіз рэзультатаў (табл. 1) пацвердзіў, што сярод студэнтаў універсітэта пераважаюць наступныя тыпы асобы:

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ

ISFJ — 22, 59 % — таварыскія, камунікабельныя, умеюць дакладна арганізаваць сваю працу;

INFJ — 19,46 % — умеюць уважліва адносіцца да пачуццяў іншых людзей, быць таварыскімі, пераконваць;

ESTJ — 16,10 % — валодаюць высокім пачуццём адказнасці, умеюць правільна арганізаваць сваю дзейнасць;

ISTJ — 12,97 % — арыентаваны на прадуктыўнасць і практычны вынік.

Ажыццёўлены інфармацыйна-колькасны аналіз дысертацый па педагогіцы (пачынаючы з 1999 г. па цяперашні час). Вызначаны тэндэнцыі развіцця педагагічных даследаванняў. Распрацавана Канцэпцыя і Праграма развіцця педагагічнай навукі ў Рэспубліцы Беларусь [3].

Распрацавана таксама праграма рэалізацыі ў педагагічным працэсе сучасных адукацыйных тэхналогій, праект палажэння аб бессесіённай форме навучання студэнтаў, праграма псіхолага-педагагічнай асветы насельніцтва і інш.

Задачы, вызначаныя Праграмай на **факультэтах і агульнауніверсітэцкіх кафедрах,** вырашаліся шляхам распрацоўкі спецыяльнага апытальніка, справаздач кожнай кафедры І фа-культэта аб выкананні Праграмы, аналізу матэрыялаў рэктаратаў і саветаў універсітэта, дзе абмяркоўваліся праблемы развіцця педагагічнай адукацыі.

Ацэнка даных паказала, што на факультэтах і агульнауніверсітэцкіх кафедрах праводзіцца пэўная работа ў кірунку вырашэння задач развіцця сістэмы педагагічнай адукацыі. Адмоўных адносін суб'ектаў да рэалізацыі праграмы не выяўлена. Яна рэалізуецца ў інтэрвале: *індыферэнтныя адносіны да новаўвядзенняў — патрэбнасць у новаўвядзеннях.* што выражаецца колькасна з дапамогай каэфіцыента ўдзелу факультэтаў, кафедраў у рэалізацыі задач развіцця. Значэнне каэфіцыента ўдзелу вагаецца ў межах ад 0,17 да 0,70.

Найбольш моцныя бакі, якія забяспечваюць развіццё факультэтаў, прадстаўлены ў табліць 2, кафедраў — у табліцы 3.

Табліца 2

Прыярытэтныя інавацыйныя напрамкі дзейнасці факультэтаў

Факультэт	Змест дзейнасці факультэта
Фізічны	Камп'ютэрнае забеспячэнне педагагічнага працэсу, здзяйсненне камп'ютэрнага суправаджэння самастойнай работы студэнтаў. Развіццё фундаментальных даследаванняў па агульнай фізіцы, тэарэтычнай фізіцы і матэматыцы. Эфектыўная арганізацыя педагагічнай практыкі. Дыферэнцыраваны падыход да метадычнай падрыхтоўкі настаўніка фізікі і матэматыкі, фізікі і інфарматыкі.
Дашкольнае выхаванне	Распрацаваны вучэбна-метадычныя комплексы, інтэгратыўныя курсы. Адкрыта новая спецыяльнасць «Музычнае мастацтва і харэаграфія»
Матэматычны	Прымяняюцца праграмы камп'ютэрнай падтрымкі вучэбных дысцыплін, сучасныя адукацыйныя тэхналогіі (блочнае выкладанне вучэбнага матэрыялу. развіццёвае навучанне і інш.). Адкрыта новая спецыялынасць «Інфарматыка і замежная мова».
Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі педагагічных кадраў	Адкрыты ўпершыню. Здзяйсняецца перападрыхтоўка педагагічных кадраў па шасці новых спецыяльнасцях. Рэалізавана сістэма педагагічных тэхналогій і курсаў па выбары.
Дэфекталогіі	Распрацавана навукова-метадычнае забеспячэнне кантралюемай самастойнай працы студэнтаў. Распрацаваны і прымяняюцца актыўныя метады і формы навучання, а таксама інтэгратыўныя курсы

Прыродазнаўства	Распрацаваны праграмы камп'ютэрнай падтрымкі вывучэння батанікі, арганічнай і неарганічнай хіміі і інш. Рэалізаваны сувязі педагагічнага працэсу з фундаментальнымі даследаваннямі. Паспяхова развіваюцца міжнародныя сувязі
Псіхалогіі	Педагагічны працэс ажыццяўляецца ў рэжыме эксперыментаў. Адпрацоўваюцца асінхронная і крэдытна-рэйтынгавая сістэмы. Распрацавана 12 вучэбна-метадычных комплексаў. Адкрыты цэнтр электроннай кнігі і сайт факультэта. Арганізавана міжнароднае супрацоўніцтва ў навуковай і прафесійнай сферах
Народнай культуры	Кафедры факультэта ўкамплектаваны камп'ютэрнай тэхнікай Створаны праграмы камп'ютэрнай падтрымкі вучэбных дысцыплін. Распрацавана навукова-метадычнае забеспячэнне па арганізацыі самастойнай працы студэнтаў
Пстарычны	Эфектыўна арганізаваны навуковыя даследаванні. Скла1іся навуковыя школы 94 % выпускнікоў пішуць дыпломныя работы. Арганізавана падрыхтоўка студэнтаў па новай спецыяльнасці «Псторыя і рэлігіязнаўства»
Сацыяльнай педагогікі і практычнай псіхалогіі	Прымяняюцца сучасныя адукацыйныя тэхналогіі, а таксама ажыццяўляецца камп' ютэрная падтрымка вывучэння замежнай мовы. Больш за 60 % студэнтаў пішуць дыпломныя працы. Арганізавана міжнароднае супрацоўніцтва ў навуковай і прафесійнай сферах
Педагопкі і методыкі пачатковага навучання	Шырока прымяняюцца актыўныя метады і формы навучання. а таксама кантроль арганізацыі самастойнай працы студэнтаў. Распрацаваны інтэгратыўныя курсы. Эфектыўна арганізавана педагагічная практыка. Адкрытг новая спецыяльнасць «Музычнае мастацтва і харэаграфія»
Рускай філалогіі	Больш за 60 % студэнтаў пішуць дыпломныя працы. Рэалізаваны ідэі дыстанцыйнага навучання на завочным аддзяленні. Адкрыты сайт факультэта Распрацаваны план падрыхтоўкі кандыдатаў і дактароў навук на 5 гадоў
Музычна-педагагічны	Рэалізавана модульна-рэйтынгавая сістэма. Створана вучэбна-метадычнае аб'яднанне (школы, гімназіі, вучылішчы, педагагічны коледж) Сістэмна здзяйсняецца арыентацыя моладзі на педагагічную прафесію
Медыцынскі	Адкрыты ўпершыню. Арганізавана падрыхтоўка спецыялістаў: педагог-медсястра, выкладчык медыцынскіх дысцыплін, у тым ліку ў школе
Даінстытуцкай падрыхтоўкі і прафесійнай арыентацыі	Прымяняюцца сучасныя адукацыйныя тэхналогіі. Распрацаваны праграмы дыстанцыйнага навучання на завочных падрыхтоўчых курсах па ўсіх прадмет.
Беларускай філалогіі і культуры	Адкрыта новая спецыялынасць па дзіцячай і юнацкай журналстыцы. дадатковыя спецыяльнасці па польскай і літоўскай мовах. Створаны кабінет паланістыкі. аснашчаны ТСН. Арганізавана міжнароднае супрацоўніцтва. Рэалізаваны ідэі бесперапыннасці педагагічнай адукацыі

Табліца 3

Прыярытэтныя інавацыйныя напрамкі дзейнасці агульнауніверсітэцкіх кафедраў

Кафедра	Змест дзейнасці кафедры
Замежных моў	Распрацаваны поўны пакет новых праграмных дакументаў: тыпавыя, базавыя і рабочыя праграмы. Абаронена больш за 30 магістэрскіх дысертацый. Арганізавана стажыроўка выкладчыкаў у ЗША, Вялікабрытаніі, Францыі і інш Удзел у праграм «Tempus». Выкарыстоўваюцца інтэрнет-рэсурсы, сучасныя тэхнічныя сродкі. Арганізаваны Цэнтр для самастойнага вывучэння замежнай мовы, Падрыхгаваны вучэбныя дапаможнікі для студэнтаў
Эканамічнай тэорыі	Распрацавана і выдадзена 5 вучэбных дапаможнікаў для студэнтаў. Распрацаваны розныя формы арганізацыі самастойнай працы. Распрацавана 6 інтэгратыўных спецкурсаў па праблемах эканамічнай адукацыі і выхавання
Педагогікі вышэйшай школы і сучасных выхаваўчых тэхналогій	Прымяняюцца ў вучэбным працэсе сучасныя адукацыйныя тэхналогіі: рэйтынгавая сістэма, праграміраванае навучанне, модульнае навучанне, інтэгратыўнае навучанне і інш. Распрацаваны інтэгратыўныя курсы, напісаны і выдадзены дапаможнікі па педагогіцы
Айчычнай і сусветнай гісторыі	Падрыхтаваны 3 вучэбна-метадычныя комплексы, арганізаваны заняткі студэнтаў у праблемных групах. На Рэспубліканскі конкурс падрыхтавана 15 навуковых прац студэнтаў. Кафедра прымае ўдзел у распрацоўцы мэтавых праектаў
Філасофіі	Распрацавана канцэпцыя «Грамадазнаўства ў сістэме бесперапыннай педагагічнай адукацыі», перагледжаны склад і структура вывучэння грамадскіх дысцыплін. Распрацаваны і выдадзены вучэбныя дапаможнікі для арганізацыі самастойнай працы студэнтаў
Паліталогіі і права	Арганізаваны 12 праблемных груп. Распрацавана сістэма спецкурсаў. Арганіза палітычная асвета студэнтаў. Студэнты ўдзельнічаюць у навуковых даследаваннях, падрыхтавана 15 дыпломных прац. Распрацаваны і выдадзены 10 вучэбных дапаможнікаў, якія прымяняюцца пры арганізацыі самастойнай працы студэнтаў
Беларускай мовы і методыкі яе выкладання	Падрыхтаваны 42 дыпломныя працы. Ствараецца сістэма дыстанцыйнага навучання студэнтаў-завочнікаў
Фізічнага выхавання	Арганізавана кантралюемая самастойная праца. Распрацаваны дапаможнікі для студэнтаў. Здзяйсняецца мэтанакіраваная праца па прафесійнай арыентацыі моладзі для паступлення ў педагагічны універсітэт
Псіхалогіі	Перагледжаны склад і структура вывучэння псіхалагічных дысцыплін, падрыхтавана новая базавая праграма па псіхалогіі. Прымяняюцца кінаматэрыялы і відэаматэрыялы, праграміраваныя апытальнікі, задачы з практычным зместам
Тэхнічных сродкаў навучання	Распрацаваны 4 тыпавыя і *2* базавыя праграмы. Падрыхтаваны і выдадзены вучэбныя дапаможнікі. Завяршаецца стварэнне вучэбна-метадычных комплексаў. Кафедра прымае актыўны ўдзел у рэалізацыі Праграмы інфарматызацыі універсітэта

Педагогікі	Вызначана новая структура агульнапедагагічнай падрыхтоўкі студэнтаў. Падрыхтавана і выдадзена тыпавая праграма. Адкрыта магістратура па педагогіцы. Падрыхтаваны 4 кандыдаты навук. Распрацаваны Праграма выхавання дзяцей і вучнёўскай моладзі ў Рэспубліцы Беларусь, Канцэпцыя і Праграма развіцця педагагічнай навукі, навукова-метадычны комплекс па рэалізацыі кантралюемай самастойнай работы студэнтаў. Выконваюцца фундаментальныя і прыкладныя даследаванні

Прадстаўпеныя ў табліцах 2 і 3 прыярытэтныя інавацыйныя напрамкі дзейнасці факультэтаў і агульнауніверсітэцкіх кафедраў не выключаюць праблем у рэалізацыі задач развіцця сістэмы педагагічнай адукацыі. На рыс. 1 прыведзена значэнне каэфіцыента, які адлюстроўвае ступень удзелу факультэтаў і кафедраў у некаторых напрамках дзейнасці, вызначаных задачамі развіцця.

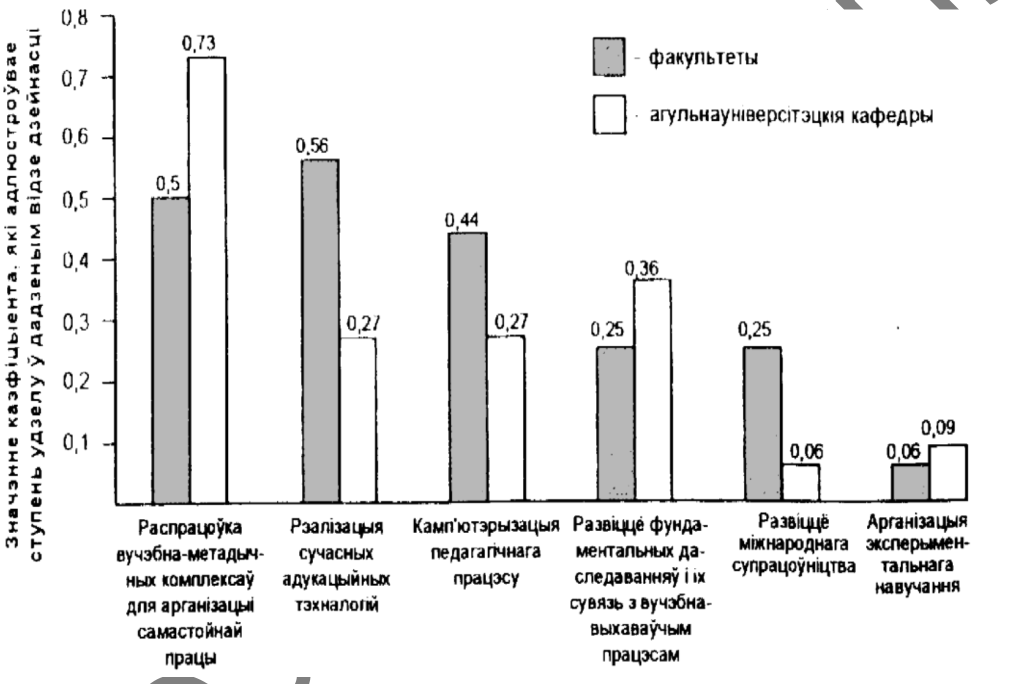

Кірункі дзейнасці

Рыс.1. Удзел факультэтаў і агульна адукацыйных кафедраў у рэалізацыі задач развіцця педагагічнай адукацыі

Аналіз рэзультатаў (рыс.1) паказаў наступнае. Вырашэнне задачы, звязанай з распрацоўкай вучэбна-метадычных комплексаў для арганізацыі самастойнай работы студэнтаў, пазітыўна ўспрымаецца суб'ектамі развіцця і дастаткова паспяхова здзяйсняецца на факультэтах (К=0,50) і агульнауніверсітэцкіх кафедрах (К=0,73). Іншыя напрамкі развіцця рэалізуюцца не ў поўнай меры, значэнне каэфіцыента ўдзелу для іх з'яўляецца невысокім (0,06:0,27). Адзначым, што на факультэтах больш накіравана здзяйсняюць рэалізацыю сучасных адукацыйных тэхналогій (К=0,56) у параўнанні з агульнауніверсітэцкімі кафедрамі (К=0,27).

Аналіз усёй сукупнасці даных дазволіў сфарміраваць вывад аб тым, што ў рэалізацыі задач развіцця факультэтам і кафедрам неабходна пераходзіць ад рашэння адзінкавых задач да комплекснага іх вырашэння, узаемаабагачаць дзейнасць ідэямі прагрэсіўнага вопыту калег.

агульнауніверсітэцкіх кафедраў у рэалізацыі задач развіцця педагагічнай адукацыі

Неабходна інтэнсіфікаваць:

- развіццё электроннай адукацыі, якая з'яўляецца адной з крытычных тэхналогій XXI ст.;
- асэнсаванне таго, што педагагічная дзейнасць з'яўляецца навўкаёмістай і яе эфектыўнасць абумоўлена прымяненнем адэкватна пастаўленай педагагічнай мэты адукацыйнай тэхналогіі;
- актуалізацыю праблемы далейшай распрацоўкі навукова-метадычнага забеспячэння рацыянальнай арганізацыі самастойнай працы студэнтаў, паступовага пераходу да асінхроннай мадэлі арганізацыі педагагічнага працэсу і бессесіённай формы атэстацыі;
- развіццё міжнароднага супрацоўніцтва;
- распрацоўку пакета дакументаў новага пакалення для розных стўпеняў вышэйшай педагагічнай адукацыі з абавязковым улікам яго спецыфікі. асаблівасцяў прадмета працы і тыпу прафесій «чалавек — чалавек», што з'яўляюцца прыярытэтнымі;
- ў 2003/04 навўчальным годзе вырашзнне задач Праграмы. звязаных з удасканаленнем сістэмы кіравання, фінансавым і матэрыяльна-тзхнічным забеспячэннем, сацыяльнай падтрымкай студэнтаў і выкладчыкаў.

Аб'ектыўныя складанасці ва ўвасабленні ідэй Праграмы на практыцы заключаюцца ў:

- адсўтнасці яе спецыяльнага фінансавання;
- ўзнікненні неадпаведнасці, у прыватнасці паміж: патрабаваннем павышэння якасці падрыхтоўкі і паралельным павелічэннем колькасці стўдэнтаў на выкладчыка; неабходнасцю здзяйсняць камп'ютэрызацыю фінансавымі магчымасцямі навучальнай установы і інш.

Мэтазгодна таксама ўлічваць заканамернасці развіцця інавацыйнага працэсу. У інаватыцы вызначаны фактары, якія садзейнічаюць прагрэсіўным пераўтварэнням: павелічэнню заработнай платы; расшырэнню правоў; паляпшэнню магчымасцяў для удасканалення і павелічэння шансаў на будучае; цікавая, менш стамляльная і больш важная праца ў лепшых умовах і інш.

Улік гэтых фактараў забяспечыць стварэнне спрыяльнага інавацыйнага клімату, што з'яўляецца адной з прадпасылак інтэнсіфікацыі пераўтварэнняў.

ЛІТАРАТУРА

1. Беларускі дзяржаўны педагагічны універсітэт імя Максіма Танка: гісторыя і сучаснасць (1922-2002 гг.). Мн., 2002.
2. *Цыркун И.И.* Система инновационной подготовки специалистов гуманитарной сферы. Мн., 2000.
3. *Цыркун И. И.* Проблемы развития педагогической науки в Беларуси: концептуальное обоснование и проектно-программные орнентнры // Адукацыя і выхаванне.2002. № 8 С. 51—58.

РЕПОЗИТОРИЙ